

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Навчально-науковий Інститут лісового і садово-паркового господарства

Кафедра ландшафтної архітектури, садово-паркового господарства та
урбоекології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему

Благоустрій та озеленення скверу імені Івана Сірка у м. Львові

Спеціальність 206 «Садово-паркове господарство»
(код і назва)

Освітньо-професійна програма 206 «Садово-паркове господарство»
(код і назва)

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис) доц. Дудин Р. Б.
(посада, наук. ступінь, прізвище та ініціали)

Виконав ст. гр. СПГ-41 _____
(підпис) Мельничук В. В.
(прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

Львів – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут: лісового і садово-паркового господарства
Кафедра: ландшафтної архітектури, СПГ та урбоекотології
Освітній ступінь: бакалавр
Спеціальність: 206 «Садово-паркове господарство»
Освітньо-професійна програма: 206 «Садово-паркове господарство»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____
проф. Генік Я. В. _____
« _____ » _____ 2024 р.

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Мельничук Владислав Віталійович

1. Тема роботи: «Благоустрій та озеленення скверу імені Івана Сірка у м. Львові»
керівник роботи Дудин Роман Богданович, к. с.-г. н., доцент
затверджені наказом по університету від « _____ » _____ 2024 р. № _____
2. Термін подання студентом роботи: 12.06.2024 р.
3. Вихідні дані до роботи: літературні та архівні джерела, відомість обліку насаджень, ситуаційний план міста, фотоматеріали, результати натурних обстежень
4. Зміст пояснювальної записки (розділи, які потрібно розробити):
1. Літературний огляд. 2. Програма, об'єкт та методики досліджень. 3. Проектні пропозиції з благоустрою та озеленення скверу ім. І. Сірка. 4. Агротехніка робіт з експлуатації насаджень скверу. Висновки. Список використаних джерел. Додатки.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):
результати досліджень, зображені на банері, презентація на мультимедійному проекторі.

УДК 635.927:712.4 (477.85-2)

АНОТАЦІЯ

Мельничук В. В. Благоустрій та озеленення скверу імені Івана Сірка у м. Львові. Рукопис випускної бакалаврської роботи за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство». Львів: НЛТУ України, 2024. 40 с.

Кваліфікаційна робота присвячена аналізу існуючих насаджень скверу імені Івана Сірка та розробці проектних рішень з його реконструкції. На підставі проведеної подеревної інвентаризації вивчено видовий та систематичних склад деревних рослин, оцінено стан до ріжкового покриття, елементів благоустрою та малих архітектурних форм.

На підставі зібраного матеріалу пропонуються заходи із покращення існуючого стану скверу: садіння нових дерев і кущів, ремонт доріжок, встановлення нових лав та освітлення. Пропонуються агротехнічні прийоми створення та догляду за насадженнями.

Ключові слова: сквер, зелені насадження, елементи благоустрою, малі архітектурні форми, квітники, газони, освітлення.

Іл.: 8, табл.: 12, бібліогр.: 13

ANNOTATION

Melnychuk V.V. Landscaping and greening of the Ivan Sirko Square in Lviv. Final manuscript baccalaureate work in specialty 206 "Landscape Gardening". Lviv: National Forestry University of Ukraine, 2024. 40 p.

The qualification work is dedicated to the analysis of the existing plantings of the Ivan Sirko Square and the development of project solutions for its reconstruction. On the basis of the conducted tree inventory, the species and systematic composition of woody plants was studied, the condition of horn cover, landscaping elements and small architectural forms was assessed.

Based on the collected material, measures are proposed to improve the existing state of the park: planting new trees and bushes, repairing paths, installing new benches and lighting. Agrotechnical techniques for creating and caring for plantations are offered.

Keywords: public square, green areas, landscaping elements, small architectural forms, flower gardens, lawns, lighting.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ЛІТЕРАТУРНИЙ ОГЛЯД	9
РОЗДІЛ 2. ПРОГРАМА, ОБ'ЄКТ ТА МЕТОДИКИ ДОСЛІДЖЕНЬ	16
2.1. Програма досліджень	16
2.2. Розташування об'єкта досліджень	16
2.3. Кліматичні умови регіону досліджень	19
2.4. Методики робіт	19
РОЗДІЛ 3. ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ З БЛАГОУСТРОЮ ТА ОЗЕЛЕНЕННЯ СКВЕРУ ІМ. І. СІРКА	21
3.1. Характеристика існуючого стану об'єкта	21
3.2. Влаштування деревно-чагарникових посадок	23
3.3. Влаштування трав'яного вкриття	25
3.4. Реконструкція елементів благоустрою та МАФ	25
РОЗДІЛ 4. АГРОТЕХНІКА РОБІТ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ НАСАДЖЕНЬ СКВЕРУ	27
4.1. Агротехніка створення зелених насаджень	27
4.2. Агротехніка догляду за насадженнями	30
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35
ДОДАТКИ	37

ВСТУП

У сучасному урбанізованому світі зелені насадження претендують чи не на перше місце за значимістю у середовищі існування людей. Важливими показниками, які відомі всім, що визначають роль рослин у житті людей, є їх екологічна функція, що передбачає фільтрацію повітря, зниження шуму, збагачення повітря киснем, а також підвищенням декоративності середовища, яке нас оточує.

Важливою складовою міського озеленення є формування малих озелених просторів, до яких відносять сквери. Цей тип насаджень загального користування становить вагомую частку в озелененні м. Львова, оскільки на фоні парків (яких налічується близько 20), скверів набагато більше.

Сквер імені Івана Сірка створений на місці існуючих рядових посадок переважно стихійного характеру. Формувався силами мешканців прилеглих будинків. Однак, на певному етапі, завдяки громадськості його перетворили у місце масових зборів, встановили пам'ятний знак знаменитому кошовому та здійснили садіння окремих екземплярів рослин. Однак, питання благоустрою та озеленення даного скверу все рівно залишається відкритим, тому тема, обрана для виконання кваліфікаційної роботи бакалавра, може вважатися актуальною.

Метою даної роботи є дослідження існуючого стані насаджень скверу з розробленням подальших пропозицій, які передбачатимуть капітальний ремонт та реконструкцію даного об'єкта садово-паркового будівництва.

Завданнями даної роботи є вирішення таких питань:

- 1- подеревна інвентаризація існуючих деревно-чагарникових насаджень;
- 2- аналіз видового складу та еколого-біологічних властивостей рослин;
- 3- влаштування елементів благоустрою та малих архітектурних форм на території скверу;
- 4- облаштування дорожньо-стежкової мережі.

- 5- створення нових груп із деревно-кущових рослин;
- 6- розроблення агротехнічних заходів з догляду за рослинами.

Об'єктом дослідження є територія скверу (площа 0,8 га) по вул. Повітряній у Залізничному районі м. Львова.

Предмет дослідження – стан насаджень та особливості планувальної структури території і можливості її озеленення.

В роботі використані сучасні літературні джерела, методики досліджень та виконання робіт, дотримано основні вимоги до виконання робіт відповідного рангу.

РОЗДІЛ 1

ЛІТЕРАТУРНИЙ ОГЛЯД

Сквери у містах та населених пунктах є важливими композиційними та архітектурно-планувальними елементами, які пов'язують між собою будівлі та споруди і служать місцем відпочинку мешканців прилеглих районів.

Загалом планувальна структура скверів будується на тих самих принципах, що і парки, а тому для кращого розуміння їх влаштування розглянемо композиційну побудову відносно молодого львівського парку Снопківський та старовинного – «Залізна вода».

Снопківський парк. Закладений він у 1959—1963 рр. на Снопківському горбогір'ї між вулицями Південною, Кримською й Зеленою і займає площу 60 гектарів. Раніше тут був пустир, посеред якого рудили піщані та глиняні кар'єри колишніх цегельних заводів. Проектувався як функціональний спортивний парк. Сьогодні парки такого типу поширені у всьому світі.

На віддаленому від міста Галицькому передмісті, що називалося Темричівським ланом і належало місту, в давнину були вільні землі, які орендували міщани, будуючи на них маєтки – Снопків, Красучин, Бельско. Уже на початку ХІХ ст. Снопківське узгір'я з невеликими плато було відоме як місце відпочинку львів'ян. Тут облюбував собі ділянку під забудову резиденції губернатор Галичини Фердинанд д'Есте. За проектом Й.Землера над крутим яром збудовано віллу інженера Яна Пончинського. В минулому джерела і потічки давали воду численним снопківським ставочкам, з яких залишився хіба один – “Зелене око”, що вимагає огляду і охорони.

Із Снопківського плато розпочинає свій плін однойменний потік, в який впадали потічки із Залізної Води, Софіївки та Стрийського парку. Всі вони разом творять потік Сороки, який, злившись із Вулецьким потоком на початку проспекту Т.Г.Шевченка, започатковують русло р. Полтви.

Парк із самого початку створювався методом громадської будови. Тут працювали тисячі львів'ян, які виположнювали ритвини, носилками заносили родючий ґрунт, висаджували дерева і кущі. Керував цим громадським штабом надзвичайно талановитий організатор і ентузіаст цієї непростої будови – секретар міськкому партії Мазур, ім'ям якого вдячні львів'яни після його смерті назвали одну із вулиць міста.

Верхнє плато від вулиці Південної і нижнє — від вулиці Зеленої мають регулярне планування, решта території спланована в ландшафтному стилі. Мережа алей і доріжок прокладена з таким розрахунком, щоб краще розкрити характерні краєвиди парку з перспективою на найцікавіші місця Львова, а також домогтися максимальної пропускнуєї спроможності під час масового відвідування найбільшого стадіону міста, де відбуваються футбольні матчі.

Стадіон “Україна” з трибунами на 50 тисяч місць, побудований у 1960-х роках, займає центральну частину парку. Ведуть до нього широкі – 10-12-метрові алейі. Від Південної вулиці алея обсаджена каштанами. Звідси відкривається перспектива західної частини міста. З боку Кримської вулиці алея створена з гостролистих кленів і проходить краєм верхнього плато, звідки добре оглядати панораму міста і окремі мальовничі ділянки нижньої частини парку з садом безперервного цвітіння та альпінарієм. Ядро стадіону з'єднує з вулицею Зеленою алея, обабіч якої стоять стрункі кипарисовики, висаджені у двадцятилітньому віці.

На головній алейі розміщалися ще донедавна двометрові рабатки з перервами для переходів, а в її центральній частині буяв барвами розарій на площі 5000 квадратних метрів. Мав він форму круга, площа якого була розбита на окремі сектори, обсажені по периметру самшитом. По кругу на фоні зеленої стіни граба тягнулася червонова стрічка стриженої магонії, назовні огорожі посаджено колоноподібні туї. В кожному секторі розарію росли невеликі нерегулярні групи поліантових, гібридно-поліантових та чайно-гібридних роз, яких налічувалося більше 40 сортів. Для підсилення мальовничості кольорових

композицій в кутках площадок висаджено хвойні — ялівець колоноподібний, тую західну та вересоподібну. Цвіли рози до пізньої осені, радуючи людей багатогою гамою барв та духмяним ароматом. На жаль, в останні роки ця частина парку прийшла в запустіння і вимагає невідкладної реставрації.

Гордістю будівників парку «Дружба» є сад безперервного цвітіння площею 6 гектарів, закладений на нижньому плато, поблизу вулиці Зеленої. Пробуджується він з першими подихами весняного тепла, радуючи погляд підсніжниками, фіалками. На початку квітня, коли ще не розпустилися дерева, поряд із золотистою форзицією грають барвами килимки багатолітніх крокусів, синіх мускарі чи ґрунтових примул — бузкової картузоподібної, фіолетової зубчастолистої, весняної пістрявої. В травні яскраво-червоні квіти айви японської контрастують із сніжно-білим арабісом альпійським. Яскравість ясно-червоних тюльпанів підсилюється на фоні білого ірису. Перед кущами махрової калини бульденеж висаджуються червоні півонії. Вогненно-червоні маки утворюють красиву композицію з синіми садовими ірисами на фоні сніжно-білого квіту спіреї Вангутта. А в серпні—жовтні коричневі геленіуми гарно виглядають обіч будлеї Давида, на гілочках якої появляються бузково-фіолетові китиці квітів. Сад безперервного цвітіння сьогодні – це зразок запустіння паркових композицій і виправити цей стан можна лише реставраційними роботами.

На верхньому і нижньому плато створена регулярна мережа доріжок. Вона розділяє парк на окремі ділянки з великою площею газонів. У парку висаджено понад 200 видів дерев і чагарників. Основу насадження утворюють місцеві породи, серед них — береза, яка є окрасою паркових пейзажів. Ажурні, легкі силуети її м'яким малюнком вирізьблюються на блакитному видноколі, а білі стовбури і галуззя створюють світлий фон для хвойних і листяних порід з темно-зеленим та червоним листям. На схилах горбів біля Південної вулиці береза добре поєднується із смерекою й сосною, а також з листяними, що мають восени червоне або пурпурове забарвлення, — дубом червоним, багрянником японським та кленом пальмоподібним.

Заслужують на увагу деякі прийоми створення груп дерев і чагарників. Компактні самостійні групи використовуються як акценти на початку алей або служать центром пейзажних картин. На газоні перед входом на стадіон створена група в формі овалу із хвойних. У деяких випадках використовують контрастні групи з двох порід. Контрастність досягається силуетом рослин, тональністю листя, малюнком і фактурою листка. Біля входу в парк з боку Південної вулиці на газоні росте плакуча верба, а справа — група з трьох пірамідальних тополь Симона. Контрастують тополі також з плакучою горобиною, висадженою неподалік.

Групи деревних порід, які складаються з трьох, п'яти або семи й більше дерев, розташовані з таким розрахунком, щоб створити передній і особливо середній план паркової перспективи. Рідкісні екзоти розміщені так, щоб їх було зручно оглядати з прогулянкових маршрутів. Вздовж головних алей і доріжок тягнуться живі огорожі з бірючини, сніжної ягоди та туї західної. Часто в огорожу вмонтовані затишні «кишені» з садовими лавами.

Сьогодні Снопківський парк “обростає”, яка вже протягла свої щупальця до Зеленого ока – окраси західного куточка парку. Зникла з краєвиду знаменита вікова Липова алея, що вела до стадіону. Снопківський парк волає про допомогу.

Парк «Залізна вода». Закладений у 1905 р. на схилах яру Полтви, на двох горбах, з'єднаних у горішній частині рівним плато. На території парку, дякуючи своєрідній геологічній будові, спостерігається вихід мергелів, які зумовлюють появу численних джерел. Наявність у джерельних водах заліза і дала своєрідну назву цій місцевості.

Цілющі властивості джерела були львів'янам відомі давно: ще коли це горбогір'я було вкрите лісом і вважалося гарним місцем відпочинку. Внизу, дякуючи багатим джерелам, був мальовничий з прозорою водою став

Камінського. Поблизу ставка з'являється корчма, а згодом – у 1824 р. німецький літній театр Франца Краттера.

Джерело настільки було чистим і благодатним, що вдячні мешканці міста облаштували тут дерев'яний бювет овальної форми, темно-зеленого кольору і обсадили трояндами і виноградом. На більших і менших галявинах в літні погожі дні можна було бачити багато міщан, які приходили сюди з дітьми і влаштовували пікніки. Буковий праліс стихійно перетворився в лісопарк. Тоді міська влада і вирішила створити тут заміський парк типу Булонського лісу під Парижем.

“Залізна Вода, - пише І.П.Крип'якевич, - стала місцем прогулянок від 1830-х років. Львів'яни мандрували туди не раз раненько разом з дітьми і харчами, клалися таборами по полянах у лісі й верталися пізнім вечером до міста. Гостей притягали також купіль у ставку Камінського, ну й корчемка, що тут стояла”.

На початку ХХ ст. територія Залізної води стає власністю міста і тоді Арнольд Рерінг, у якого вже був досвід створення великого за площею парку – Стрийського і значно меншого – Личаківського, береться за розпланування і реконструкцію букового лісу. Рерінгу була близькою ця місцевість: він жив буквально біля підніжжя узгір'я і любив його краєвиди. У плануванні, запропонованому Рерінгом, проглядається принцип: “не пошкодь”. Не пошкодь створених самою природою пейзажних картин. І архітектор лише робить їх більш виразнішими і привабливішими. Доріжки вільно звиваються схилами, час від часу входячи під густий намет бучини. Світлі галявини, ще в минулому облюбовані львів'янами, він не засаджує деревами, а залишає для формування ландшафтів відкритого простору.

В 20-х роках ХХ ст. зародилася ідея створення на узгір'ях Залізної води “парку Йордана”. Ця назва пішла від імені краківського лікаря Генрика Йордана (1842-1907), який створив у Кракові в 1888 р. перший функціональний парк, призначений для оздоровчої фізкультури. Проте вже в 1938 р. на території, визначеній під парк, розпочинається віллова забудова (арх. Т.Врубель), яка

одержала назву “Новий Львів”. У 1933-1934 рр. на місці ставу Камінського споруджується спортивний басейн, який заповнювали чисті джерела – Рерінга (з підніжжя паркової гори) та Янковського (на Снопкові). Цей спортивний комплекс, значно розширений і вдосконалений, існує до наших днів.

Головним фоном парку, як і колись, залишається вікова бучина. Ще зустрічаються подекуди велетенські дерева понад 1,2 метра в діаметрі і до 39 метрів висотою. Особливо виділяється ділянка бука в західній околиці «Залізної води». На пагорбі під густозеленим шатром верховіть стоять рівні колони стовбурів, обтягнуті гладенькою світло-сірою корою. Доповнили цей фон парку береза, граб, модрина, смерека та інші породи. Тінисте букове насадження у східній частині переходить у світлий березовий гай.

Особливо привабливим місцем парку є невелика сонячна галявина з одиноким деревом посередині, до якої приводять декілька прогулянкових маршрутів.

Своєрідне оформлення місць тихого відпочинку. Вони закладені в регулярному стилі, вносячи певний дисонанс у пейзажну забудову парку. Але зручність і затишок компенсують цей архітектурний огріх. Ось хоча б майданчик поблизу скульптурної групи «Ведмеді». Витягнутий із сходу на захід, він впродовж усього дня добре освітлюється сонцем. Від вітру захищає його стіна стриженого граба. Не менш затишний дитячий майданчик поблизу вулиці Поморської, який також оточений зеленою грабовою стіною. Оригінальне виконано круглий оглядовий майданчик внизу алеї, що веде до вулиці Південної. Захований поміж дерев, він нависає над крутояром, немов зелене гніздечко.

В кінці вулиці Мішуги, над глибоким яром стоїть пам'ятник Ю.Великановичу (скульптор Т.Бриж, 1982 р.) – діячеві соціалістичного руху в Галичині, який загинув в Іспанії, беручи участь в громадянській війні.

Район Нового Львова розбудовується. В останні роки його населення різко збільшилося, а значить зросла й кількість відвідувачів «Залізної води».

Тому тут спостерігається надмірне ущільнення ґрунту, зникнення чагарників та травостою. Це ставить перед працівниками зеленого будівництва складні завдання щодо організації раціонального використання парку. «Залізна вода», як і Погулянка, мусить зберегти для поколінь принадність свіжої бучини, яка в поєднанні з рельєфом і сьогодні нагадує природний лісовий масив.

РОЗДІЛ 2

ПРОГРАМА, ОБ'ЄКТ ТА МЕТОДИКИ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Програма досліджень

Дослідження сучасного стану насаджень у сквері імені Івана Сірка у м. Львові ставить за мету виконання таких завдань:

- подеревна інвентаризація існуючих деревно-чагарникових насаджень;
- аналіз видового складу та еколого-біологічних властивостей рослин;
- влаштування елементів благоустрою та малих архітектурних форм на території скверу;
- облаштування дорожньо-стежкової мережі.
- створення нових груп із деревно-кущових рослин;
- розроблення агротехнічних заходів з догляду за рослинами.

Результати досліджень дозволять провести аналіз сучасного стану існуючих насаджень та розробити проектні пропозиції з реконструкцій та створення нових посадок, а також впорядкування елементів благоустрою.

2.2. Розташування об'єкта досліджень

Сквер імені Івана Сірка – територія, яка сформувалася при групі житлових будинків внаслідок реконструкції району, розташованого в межах вулиць Повітряна, Сірка, Широка та Суботівська, які знаходяться у мікрорайоні Левандівка в Залізничному районі м. Львова (рис. 2.1-2.2).

У минулому ця територія формувалася стихійно, оскільки забудова йшла нерівномірно. Будинки, розташовані по вул. Сірка, були побудовані у 1970-х роках, а будинки по вул. Повітряній – у 1990-х.

Дана територія першопочатково планувалася як внутріквартальний сквер, оскільки нею від самого початку користувалися мешканці для прогулянок та проведення вільного часу з дітьми. У 2012 р. силами мешканців та депутатів міської ради (які також є мешканцями Левандівки) було знайдено кошти, з яких

була проведена мінімальна реконструкція скверу, яка полягала у впорядкуванні МАФ та елементів благоустрою.

Рис. 2.1. Ситуаційна схема розташування скверу ім. І. Сірка

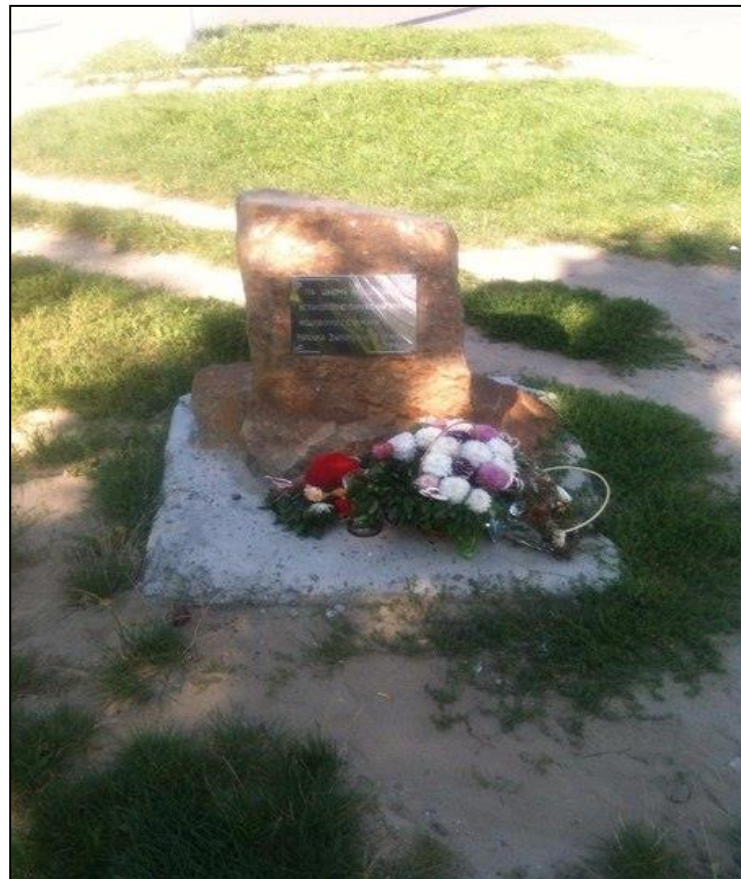

Рис. 2.2. Пам'ятний знак на честь створення скверу ім. І. Сірка

Територіально сквер розташовується з північного боку від житлового будинку, який створює постійне затінення з цього боку. Тим самим, це є його

південна межа (рис. 2.1). Найкраще освітлення скверу здійснюється зі сходу (вранці) та із заходу (у другій половині дня). Із західного боку скверу розташована ЗОШ № 65 (чисельність учнів якої перевищує 1500 чол.); із східного – 3-тя комунальна поліклініка Залізничного району. Така інфраструктура спричиняє декілька функцій даного скверу – транзитна (значна кількість людей просто проходять його територією з одного кінця в інший), рекреаційна (лави та майданчики створюють можливість для відпочинку різних верств населення), меморіальна (на території скверу встановлено пам'ятний знак на честь кошового отамана І. Сірка, рис. 2.3) та внутріквартальна (сквер знаходиться при групі житлових будинків).

Рис. 2.3. Пам'ятний знак «Безсмертним лицарям Духу, Свободи і Честі»

У сквері постійно знаходиться значна кількість людей різних вікових груп, тому його впорядкування, благоустрій та озеленення є надзвичайно актуальним питанням.

2.3. Кліматичні умови регіону досліджень

Клімат помірно-континентальний, характеризується м'якістю та високою вологістю. Він формується в основному під впливом Атлантичного океану (що проявляється у значній кількості опадів та швидкій зміні погоди), а також континентальних повітряних мас. Більша частина регіону лежить у вологій, помірно теплій агро-кліматичній зоні, лише південно-західна частина області знаходиться у Карпатському агро-кліматичному регіоні вертикальної кліматичної зональності. Континентальність клімату пом'якшується переміщенням повітряних мас із заходу та особливостями рельєфу. На стан температурного режиму, атмосферних опадів в останні роки деякий вплив має забруднення атмосферного повітря внаслідок шкідливих викидів в атмосферу та розміщення на поверхні підземних порід, як відходів вуглевидобутку у вигляді териконів, відвалів тощо. Пересічна температура січня у регіоні складає $-4,2$, $-4,4^{\circ}\text{C}$, липня $+18,0$, $+18,4^{\circ}\text{C}$. Період з температурою понад 10°C становить в середньому 155-160 днів. Середньорічна норма опадів становить 560—640 мм на рік. Основна кількість опадів випадає в теплий період року. Розташування у вологій, помірно теплій агрокліматичній зоні та в агрокліматичній підзоні достатнього зволоження ґрунту.

2.4. Методики робіт

Дослідження проводилися відповідно до загальноприйнятих методик [6, 7, 9, 10].

Інвентаризацію насаджень здійснювали згідно чинної «Інструкції...», яка регламентує поде ревних облік насаджень та порядок його проведення. Назви рослин встановлювали відповідно до чинної ботанічної номенклатури та літературних джерел [13]. Вимірювання висоти та діаметра стовбура дерев проводили інструментальним способом, санітарний стан рослин встановлювали окомірно. Також фіксувалися основні ураження на деревах шкідниками та хворобами.

Також було здійснено обмір території (з допомогою 50-метрової рулетки), що дало підстави виготовити опорний план.

В ході робіт проводилася фотофіксація проблемних місць та таких, які заслуговують особливої уваги. Фото наведено у додатку А.

Підготовка текстової частини та графічного матеріалу здійснювалася з використанням комп'ютерної техніки та сучасних комп'ютерних програм.

РОЗДІЛ 3
ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ З БЛАГОУСТРОЮ ТА ОЗЕЛЕНЕННЯ
СКВЕРУ ІМ. І. СІРКА

3.1. Характеристика існуючого стану об'єкта

В ході інвентаризаційних робіт, які були здійснені нами на території скверу ім. І. Сірка у м. Львові, нами було обліковано 55 дерев. Інвентаризаційна відомість насаджень скверу представлена у додатку Б.

Зведена асортиментна відомість існуючих насаджень наведена у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Зведена асортиментна відомість насаджень скверу ім. І. Сірка

№ з/п	Назва рослини	К-ть, шт.	Санітарний стан		
			добрий	задов.	незадов.
1	Алича	5	3	2	-
2	Береза повисла	1	1	-	-
3	Вишня звичайна	2	1	-	1
4	Гіркокаштан звичайний	4	4	-	-
5	Горіх грецький	6	5	-	1
6	Груша звичайна	7	4	3	-
7	Клен гостролистий	1	1	-	-
8	Липа дрібнолиста	1	1	-	-
9	Слива домашня	7	2	4	1
10	Слива Піссарда	1	1	-	-
11	Сумах пухнастий	1	1	-	-
12	Яблуня домашня	18	7	8	3
13	Ялина колюча ф. сиза	1	1	-	-

Аналізуючи матеріали подеревної інвентаризації, можемо вести мову про флористичну структуру насаджень скверу. У сквері зростає 13 видів деревних рослин, серед яких найбільше поширеними є яблуня домашня, груша звичайна, слива домашня, горіх грецький. Така ситуація пояснюється стихійним формуванням скверу при групі житлових будинків, за якого дерева висаджувалися переважно мешканцями цих будинків відповідно до своїх уподобань.

Із декоративних рослин можна відзначити сливу Піссарда (рис. 3.1, а), сумах пухнастий, клен гостролистий та липу дрібнолисту, які зростають поодинокі. Окрасою скверу є ялина колюча ф. сиза (рис. 3.1, б), яка зростає на відкритому просторі неподалік СШ № 65. Висаджена мешканцями та громадськими активістами району, вона взимку стає місцем проведення цікавих різдвяних атракцій. Санітарний стан дерев у парку здебільшого добрий – 58% дерев знаходяться у доброму стані. 17 екземплярів мають задовільний стан і, на жаль, 6 екземплярів – незадовільний, що є причиною рекомендувати їх в рубку.

Рис. 3.1. Слива Піссарда та ялина колюча ф. сиза у сквері ім. І. Сірка

Вікова структура деревних рослин є різноманітною, однак переважають дерева у віці 40-50 років, які зростають тут з моменту будівництва будинків та закладання скверу. Є рослини 10-річного віку, висаджені нещодавно.

Стан елементів благоустрою та малих архітектурних форм можна вважати задовільним, оскільки кілька років тому у сквері провели реконструкцію до ріжкового покриття та встановили лави та ліхтарі. Однак їх конструкція та

кількість не задовольняють потреби мешканців. У сквері все рівно присутні стихійні стежки, вигоптана трава та сміття.

Негативним фактором, який впливає на стан довкілля у сквері, є вигулювання собак. Якщо усунути цей дисонанс, провівши бесіди із їх власниками, то відпочинок міг би стати комфортнішим.

Оскільки у сквері перебуває значна кількість дітей, непогано було б встановити мінімальне ігрове обладнання, яке покращить дитячий відпочинок і створить спокій для батьків.

Оскільки поряд із сквером пролягає досить насичена транспортом вулиця Повітряна, слід створити який-небудь рослинний бар'єр, який би перехоплював шум та шкідливі викиди. Це могли б бути високі дерева та кущі у вигляді захисної смуги.

Також у сквері відсутні квітники та впорядковані газони. На його території достатньо місця, де б могли розташовуватися такі елементи, тому їх необхідно створити.

3.2. Влаштування деревно-чагарникових посадок

З наведених вище матеріалів зрозуміло, що на території скверу знаходяться насадження, що потребують реконструкції. Насамперед, потребують видалення дерева, які знаходяться в незадовільному стані, хворі, ушкоджені, а також такі, які загальним виглядом порушують декоративність насаджень.

На основі проведеного аналізу були розроблені такі пропозиції. Перш за все, пропонується ввести рядові посадки клену гостролистого, форма кулеподібна, між алеями скверу. З південного боку досаджуємо магнолію кобус, сакуру, ліквідамбр стираксовий, яблуню райську, вейгелу квітучу, дейцію шорстку. А з північного боку висаджуємо хвойні дерева та чагарники, яких в сквері не було, а саме: кипарисовик Лавсона, тую західну форма колоноподібна, ялівець козацький, ялину сизу форма «Ехініформіс» та гарно квітучий чагарник – форзицію проміжну.

На місці видалених дерев, особливо старих екземплярів яблуні, горіха грецького та аличі, пропонуємо висадити екземпляри гарно-квітучих дерев та чагарників.

Пропонуємо облаштувати живоплоти з спіреї японської, яка створить перепону для стихійного руху пішоходів.

Спірея японська формує низькі та гарно квітучі живоплоти, тому для закладки такого живоплоту саджанці необхідно висаджувати на відстані 0.5 м один від одного. В такому випадку необхідно буде висадити 280 шт. спіреї японської. Отже, щоб влаштувати живопліт заданих параметрів, необхідно 280 штук саджанців спіреї японської.

Загалом на території скверу пропонується висадити 13 нових видів дерев і чагарників. Зведена асортиментна таблиця рослин, які пропонується висадити, та їх кількість, наведена в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Асортимент рослин, пропонований для введення у склад насаджень скверу

№ п/п	Назва виду		К-ть шт.
	українська	латинська	
1	Вейгела квітуча	<i>Weigela florida</i>	6
2	Дейція шорстка	<i>Deutzia scabra</i>	3
3	Клен гостролистий ф. куляста	<i>Acer platanoides</i> "Summer Gold"	38
4	Кипарисовик Лавсона	<i>Chamaecyparis lawsoniana</i>	6
5	Ліквідамбар стираксовий	<i>Liquidambar styraciflua</i>	2
6	Магнолія кобус	<i>Magnolia kobus</i>	2
7	Спірея японська	<i>Spiraea japonica</i>	280
8	Сакура	<i>Prunus serrulata</i>	9
9	Туя західна ф. колоноподібна	<i>Thuja occidentalis</i> 'Smaragd'	7
10	Форзиція проміжна	<i>Forsythia intermedia</i> 'Lynwood'	2
11	Ялівець козацький	<i>Juniperus sabina</i>	5
12	Яблуня райська	<i>Malus pumila</i>	2
13	Ялина сиза ф. Ехініформіс	<i>Picea canadensis</i> 'Euchiniformis'	3

Даний асортимент не лише збагатить флористичну структуру скверу, але і збільшить рівень декоративності та привабливості, оскільки людям часто подобаються цікаві та яскраві рослини.

3.3. Влаштування трав'яного покриття

Поряд із деревно-чагарниковими насадженнями досить вагоме місце в садово-парковому ландшафті займають трав'янисті рослини.

Загальна площа, на якій пропонується створити садово-парковий газон, складає 6300 м². В основному це рівні відкриті простори, галявини та узлісся, не зайняті деревною рослинністю.

Найбільш придатними для цього будуть такі види:

- тонконіг звичайний (*Poa trivialis L.*) – тіневитривалий, вологолюбний, морозостійкий; добре переносить витоптування;
- костриця лучна (*Festuca pratensis Huds.*) – морозостійка, тіневитривала, середньо вологолюбна;
- костриця червона (*Festuca rubra Hackel*) – морозостійка, посухостійка, газостійка, високостійка до витоптування, середньотіневитривала;
- польовиця пагоноутворююча (*Agrostis stolonifera L.*) – середньо зимостійка, переносить затінення, стійка до витоптування.

Норма газонного насіння складає 0.04 кг/м². Тому на всю площу необхідно 252 кг насіння газонних трав.

Пропонований асортимент газонних трав, підібраний з урахуванням їх біолого-екологічних особливостей, дозволить отримати досить стійкий та довговічний садово-парковий газон.

3.4. Реконструкція елементів благоустрою та МАФ

Влаштування дорожнього покриття

На сьогоднішній день на території скверу доріжки влаштовані плитково-бетонним покриттям. Подекуди відзначено руйнування плит, однак більшість доріжок знаходиться у задовільному стані.

Проектом передбачається всі доріжкові маршрути, загальною площею 3750 м² замостити тротуарною плиткою, виробником якої є фірма «Магік», яка

широко використовується у нашому місті. Технологія вкладання плитки та всі необхідні матеріали приймаються відповідно до технології.

Влаштування елементів благоустрою та малих архітектурних форм

Для забезпечення оптимальних умов відпочинку кожний із садово-паркових об'єктів повинен мати певний набір паркового обладнання, куди входять паркові лави, ліхтарі, смітники тощо.

Проектом пропонується встановлення системи паркових світильників, всього 136 штук, визначених на кресленні. Як правило, це точки, розташовані вздовж прогулянкових маршрутів по всій території, особливо в місцях масового скупчення людей. Зразки ліхтарів, рекомендованих для встановлення, представлені у графічних матеріалах.

На всіх маршрутах руху запроектовано встановлення нових лавок однакового зразка. Всього необхідно встановити 10 шт.

Поряд із лавами, а також вздовж алей та в торговій зоні скверу пропонується встановлення смітників. Загалом їх потрібно 31 шт.

Проектом пропонується також встановлення невеликого дитячого майданчику, а також двох альтанок поблизу нього.

Загалом наявність таких малих архітектурних форм покращить якість відпочинку відвідувачів скверу і створить затишне середовище.

РОЗДІЛ 4

АГРОТЕХНІКА РОБІТ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ НАСАДЖЕНЬ СКВЕРУ

4.1. Агротехніка створення зелених насаджень

Оскільки проектом реконструкції насаджень передбачаються посадкові роботи, слід звернути увагу на правильність їх проведення для запобігання помилок та втрат у посадковому матеріалі.

Посадкові роботи починають безпосередньо після розбивки ділянки та винесення проекту в натуру. Місця для посадки саджанців відзначають кілками.

Ями під саджанці рекомендується викопувати заздалегідь, за 7-10 днів до посадки; за цей час відбувається збагачення нижнього горизонту ґрунту киснем.

На дно викопаної ями по її центру насипають рослинний шар у вигляді горбочка, висота якого не менше $\frac{1}{2}$ глибини ями. На нього й опускають саджанець з розправленим корінням, слідкуючи, щоб воно в жодному випадку не позгиналося. Потім коріння поступово засипають землею, струшуючи раз у раз саджанець, щоб заповнити пустоти між коріннями. Яму засипають поступово, невеликими шарами, які ущільнюються шляхом притопування ґрунту підквіркою взуття.

Коренева шийка після посадки дерева має бути на 2-3 см вище рівня ямки, оскільки після поливу земля осідає разом з деревом. Довкола посадкової ямки формується лунка.

Дерева після посадки слід підв'язати до кілка (краще добре окорованого соснового чи смерекового) завдовжки близько 3 м і завтовшки 8 см. Частина кілка, яка заглиблюється в ґрунт (близько 1 м), з метою запобігання гниття обробляють антисептиком (тримають в розчині 2-3 доби) або ж просто обпалюють його поверхню паяльною лампою.

Під час посадки хвойних і вічнозелених листяних дерев кілки для захисту від розхитування вітром не вбивають, оскільки ними можна зруйнувати ком, пошкодити коріння та гілки рослини. Досить часто з цією метою

використовують розтяжки з дроту. У листяних дерев вони кріпляться до спеціального кільця, яке знизу має спеціальну прокладку з мішкковини і розташовується під першим розгалуженням крони. Нижні кінці розтяжок прикріплюють до вбитих під кутом за межею лунки кілочків. У хвойних дерев кільце кріплять на висоті 3/4 стовбура.

Кілок при дереві має сягати початку крони. Якщо ж він виявляється вищим, то його краще спиляти навскіс ножівкою.

Після посадки дерево підв'язуємо до кілка в одному місці, без сильної натяжки з огляду на осідання землі. Через місяць, після кінцевої осадки, здійснюємо остаточну підв'язку, але вже міцно в двох місцях: знизу, нижче середини, і вгорі – попід кроною.

Слід постійно пам'ятати про глибину посадки рослин. Дерево має бути посаджене на таку глибину, на якій воно росло в шкільці, тобто його коренева шийка має бути розташована вище рівня ґрунту. Занадто глибоке, як і занадто мілке, розташування кореневої системи в посадковій ямі є причиною частого захворювання і всихання рослин.

Внаслідок поливання земля може просісти, а дерево нахилитися. Тоді яму обережно розкопують, щоб не зачепити ком, а дерево плавно відтягують у бік, роблячи зворотний нахил, і підсипають під коріння рослину землю. Після цього яму знову засипають, ущільнюють і поливають. Якщо дерево кріпилося розтяжками, то їх встановлюють наново.

Одночасно з посадкою дерев їх кореневу систему вкорочують секатором, а крону певним чином підрізають, щоб привести у відповідність підземну і надземну частини дерева. Сильно розвинуті верхні бокові пагони підрізають на половину довжини, а слабші нижні – приблизно на третину. Саджанці хвойних дерев і каштанів не обрізають.

Посадка рослин з комом. Надзвичайно вразливими до пересадки є хвойні дерева і чагарники старшого віку. До них належать також вічнозелені листяні породи. Перші і другі рекомендують висаджувати з комом. Внаслідок декількох пересадок у шкільці ком дерев і чагарників стає відносно невеликим і не

розсипається. Величина кому залежить від виду рослин, типу ґрунту і способу продукування саджанців шкілкою. Однак викопку, транспортування і посадки рослин слід проводити дуже обережно, щоб не зруйнувати ком.

Для хвойних дерев ями слід готувати з особливою увагою. Вільний простір між комом і стінкою ями залежно від величини кому має становити 10-20 см. Дно ями спускається і земля переміщується з торфом. Притоптування ґрунту при посадці хвойних з комом не практикують, оскільки це може зруйнувати ком. Щоб забезпечити добре прилягання кому до дна ями і ущільнення землі, якою засипаємо посадкову яму, під час початкової засипки кому заливаємо на дно воду. Впродовж доби коренева система з комом усядеться і тоді яма засипається повністю і формується лунка з бортиком довкола. Лунку засипають торфом, листям або корою. Більші екземпляри, які висаджують у вітряних місцях, слід прикріпити до кілка або закріпити розтяжками.

Слід обережно поводитися з надземною частиною хвойних, ушкодження яких значно небезпечніше, ніж листяних. Відламані пагони хвойних різко знижують естетичну цінність рослин, а обламування головного пагона взагалі унеможливує використання цього екземпляра в композиціях.

З метою оберігання надземної частини крони хвойних дерев їх обв'язують шнурками, які розв'язують зразу після посадки і акуратно розправляють пагони, щоб вони набрали своєї натуральної форми.

Хвойні породи вимагають до себе посиленої уваги і після їхньої посадки. Їх слід регулярно поливати в суху погоду, а у випадку пізньої посадки насипати довкола стовбура горбочок і закривати всю площу лунки сухим листям або торфом, щоб запобігти промерзанню ґрунту і пошкодженню коріння.

Посадка на схилах. У цілому викопка ям і посадка мало чим відрізняються від посадки на рівному місці. Проте посадкове місце слід сформувати так, щоб затримати вологу, необхідну для росту рослини. Для цього рослини садять на невеликому пониженні, після чого формують лунку довкола стовбура. На крутих схилах лунку з боків обкладають камінням або дерниною, яку кладуть одна на одну.

Догляд за пересадженими дорослими деревами. Такі дерева слід забезпечити частим поливом і ранковим та вечірнім дощуванням. У дерев, які добре переносять обрізку, з метою зменшення площі випаровування вкорочують частину пагонів. Слід однак пам'ятати, що не можна цього робити з буком, катальпою, магнолією, горіхами і тюльпановим деревом, а також хвойними деревами, в яких цей захід погіршив би якість крони. Важливим є також притінення хвойних, які рідко замінюють свої асиміляційні органи (голки) і є дуже вразливі до сонячних опіків. У перший рік не слід інтенсивно удобрювати ґрунт, особливо мінеральними добривами. Можна використати торф, компост або добре перепрілий гній.

Упродовж кількох років коріння слід накривати листям, щоб запобігти його вимерзанню. Лунку потрібно часто спусувати, щоб забезпечити кращу аерацію ґрунту і доступ повітря до коренів.

4.2. Агротехніка догляду за насадженнями

Збереженість кожного об'єкта в тій чи іншій мірі визначається кількістю збережених на його території меморіальних елементів. В характері ландшафтів старовинних парків – це вся старовікова рослинність, окремі цінні старі дерева, різної величини ландшафтні групи, що складають одну з особливостей в характері пейзажів. В кожному окремому випадку максимальне збереження і підтримка старовікової рослинності складає один з обширних розділів господарської діяльності працівників парку. Глибоке вивчення умов зростання в даних умовах, лісопатологічне обстеження стану всього меморіального фонду визначають напрямки догляду і постійний нагляд за цією рослинністю.

Проводячи обстеження старовинних об'єктів садово-паркового будівництва, необхідно визначати якісний стан насаджень (дерев, чагарників, квітників, газонів, живоплотів) з метою виявлення ослаблених, пошкоджених, відмерлих рослин і планування на цих ділянках реконструктивних заходів. Аналіз насаджень здійснюється згідно наказу № 226 від 24.12.2001 Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України,

zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.02.2002 за № 182/6470 «Про затвердження Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах і селищах міського типу України».

Дослідження цілого ряду об'єктів показали, що найбільше насадження страждають від недостатнього ґрунтового живлення і порушення водно-повітряного режиму ґрунтів. Інтенсивне відвідування озелених ділянок, неорганізоване використання їх території екскурсантами, постійні зупинки поблизу меморіальних дерев великої кількості людей призвели до сильного ущільнення ґрунту. Встановлено, що загальний запас вологи в ґрунті, що піддається ущільненню, знижується на 20-40%, різко зменшуються повітрообмін і водопроникність, вологоємність і доступність ґрунтової вологи, послаблюється діяльність ґрунтових мікроорганізмів. Тому основним заходом для всіх меморіальних об'єктів є відновлення відповідної структури ґрунтів методом розпушування. Розпушування також сприяє зниженню кількості шкідливих комах в ґрунті, при цьому різко падає активність збудників хвороб. При розпушуванні ґрунту гинуть лялечки бузкової молі, гусениці лунки сріблястої, личинки північного і вишневого пильщиків, жимолостевої мінуючої мухи та ін.

В ряді об'єктів порушення водного режиму ґрунтів в насадженнях викликане не тільки ущільненням ґрунту, але й зниженням рівня ґрунтових вод. Зниження рівня ґрунтових вод позбавляє кореневу систему рослини постійної ґрунтової вологи, яку воно забирає із значної глибини. Це викликає різке послаблення насаджень, їх суховершинність і передчасний розпад. Тому поряд з розпушуванням ґрунту догляд за цінними деревами повинен включати і полив. В окремих випадках поливу вимагають не тільки поодинокі екземпляри, але й окремі ділянки насаджень. Норми поливу для таких ділянок складають 250 м³/га, а для одного дерева у віці 100-150 років – 10-20 л/м². В посушливу пору року полив повторюють через кожних два тижні.

Важливим елементом догляду за насадженнями є застосування добрив і стимуляторів росту. Найбільш перспективним вважається внесення добрив

методом шурфування. По окружності, рівній приблизно двом проекціям крони, закладають 10-16 вертикальних шурфів – ям діаметром 20-40 см і глибиною до 1 м. Шурфи заповнюють органо-мінеральними добривами в залежності від складу ґрунту, породи і біологічних особливостей дерева. Мінеральні добрива (калійні і фосфорні) рекомендується вносити в рідкому вигляді і для більшої ефективності дії суміщати з поливом. З цією метою слід використовувати гідробур, який може бути пристосований до поливо-мийних машин. Добрива вносять на глибину 30-50 см, тобто в зону залягання основної маси коренів. Відстань між точками внесення добрив гідробуром повинно бути 80-100 см, а розташування точок по колу навколо дерева – в радіусі 5-8 м.

Хворі гілки і сухі сучки. Сухі сучки і оголені скелетні гілки очевидно знижують декоративність дерев. Але, що важливо, обламані або неправильно обрізані сучки є тими самими “воротами”, через які в стовбур проникають спори грибів, що викликають стовбурову гниль. Визначити це захворювання нескладно: стовбури вражених дерев, особливо в нижній частині, понівечені наростами трутових грибів. В сильно ослаблених і всихаючих дерев нерідко по всій довжині стовбура з’являються так звані водяні пагони (пагони, що утворюються не в кроні дерева і погіршують декоративність рослини), а також “вовчки”. Обрізку всохлих або хворих гілок, водяних пагонів, “вовчків” проводять до основи з подальшою обробкою антисептиками поверхні зрізу і покриттям її садовою замазкою або олійною фарбою. З метою запобігання подальшого розповсюдження інфекції всі зрізані гілки, сучки і плодові тіла необхідно зразу ж вивозити з ділянки і спалювати. Обрізку сучків і гілок можна проводити протягом всього року, але краще це робити в осінньо-зимовий період, коли збудники хвороб не утворюють спор.

ВИСНОВКИ

Важливою складовою міського озеленення є формування малих озелених просторів, до яких відносять сквери. Цей тип насаджень загального користування становить вагомую частку в озелененні м. Львова, оскільки на фоні парків (яких налічується близько 20), скверів набагато більше.

Сквер імені Івана Сірка створений на місці існуючих рядових посадок переважно стихійного характеру. Формувався силами мешканців прилеглих будинків. Однак, на певному етапі, завдяки громадськості його перетворили у місце масових зборів, встановили пам'ятний знак знаменитому кошовому та здійснили садіння окремих екземплярів рослин. Однак, питання благоустрою та озеленення даного скверу все рівно залишається відкритим, тому тема, обрана для виконання кваліфікаційної роботи бакалавра, може вважатися актуальною.

Метою даної роботи є дослідження існуючого стані насаджень скверу з розробленням подальших пропозицій, які передбачатимуть капітальний ремонт та реконструкцію даного об'єкта садово-паркового будівництва.

Сквер імені Івана Сірка – територія, яка сформувалася при групі житлових будинків внаслідок реконструкції району, розташованого в межах вулиць Повітряна, Сірка, Широка та Суботівська, які знаходяться у мікрорайоні Левандівка в Залізничному районі м. Львова.

В ході інвентаризаційних робіт, які були здійснені нами на території скверу ім. І. Сірка у м. Львові, нами було обліковано 55 дерев.

У сквері зростає 13 видів деревних рослин, серед яких найбільше поширеними є яблуня домашня, груша звичайна, слива домашня, горіх грецький. Із декоративних рослин можна відзначити сливу Піссарда (рис. 3.1, а), сумах пухнастий, клен гостролистий та липу дрібнолисту, які зростають поодинокі. Окрасою скверу є ялина колюча ф. сиза, яка зростає на відкритому просторі неподалік СШ № 65.

Санітарний стан дерев у парку здебільшого добрий – 58% дерев знаходяться у доброму стані. 17 екземплярів мають задовільний стан і, на жаль, 6 екземплярів – незадовільний, що є причиною рекомендувати їх в рубку.

На основі проведеного аналізу були розроблені такі пропозиції. Перш за все, пропонується ввести рядові посадки клену гостролистого, форма кулеподібна, між алеями скверу. З південного боку досаджуємо магнолію кобус, сакуру, ліквідамбр стираксовий, яблуню райську, вейгелу квітучу, дейцію шорстку. А з північного боку висаджуємо хвойні дерева та чагарники, яких в сквері не було, а саме: кипарисовик Лавсона, тую західну форма колоноподібна, ялівець козацький, ялину сизу форма «Ехініформіс» та гарно квітучий чагарник – форзицію проміжну.

На місці видалених дерев, особливо старих екземплярів яблуні, горіха грецького та аличі, пропонуємо висадити екземпляри гарно-квітучих дерев та чагарників.

Пропонуємо облаштувати живоплоти з спіреї японської, яка створить перепону для стихійного руху пішоходів.

Загалом на території скверу пропонується висадити 13 нових видів дерев і чагарників.

Також пропонується створити звичайний садово-парковий газон. Пропонується набір елементів благоустрою та малих архітектурних форм, яких нині бракує відвідувачам.

У останньому розділі наводяться агротехнічні прийоми створення насаджень та догляду за ними.

Дані пропозиції спрямовані на покращення існуючого стану скверу та підвищення рівня його естетичності та привабливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Геник Я. В., Дудин Р. Б., Дида А. П., Марутяк С. Б. Трансформації в зелених насадженнях урбанізованих екосистем Заходу України : монографія. Львів : ННВК «АТБ», 2023. 181 с.
2. Дудин Р. Б. Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів : навч. посібник. Львів : Видавництво «Компанія «Манускрипт», 2016. 192 с.
3. Дудин Р. Б. Старовинні парки Львівщини : монографія. Львів : видавництво «Новий Світ – 2000», 2019. 186 с.
4. Дудин Р. Б., Курницька М. П., Левусь Т. М. Паркознавство : навч. посібник. Львів : Видавництво ПП «Новий Світ – 2000», 2023. 191 с.
5. Дудин Р. Б., Роговський С. В., Крупа Н. М. Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів: навч. посібник. Львів: видавництво «Новий Світ – 2000», 2021. 258 с.
6. Каганяк Ю. Й. Інвентаризація садово-паркових об'єктів : навчальний посібник / Ю. Й. Каганяк, М. П. Горошко, М. М. Король, О. Г. Часковський. Львів: Камула, 2014. 220 с.
7. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць : підруч. Львів : Світ, 2005. 456 с.
8. Кучерявий В. П., Дудин Р. Б. Структура і динаміка паркових фітоценозів Заходу України : моногр. Львів : Компанія «Манускрипт», 2013. 192 с.
9. Ландшафтна архітектура: довідник термінів / В. П. Кучерявий, Р. Б. Дудин, Т. М. Левусь. Львів : Компанія «Манускрипт», 2010. 156 с.
10. Озеленення населених місць: підручник / В. П. Кучерявий, В. С. Кучерявий. Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2019. 666 с.
11. Природа Львівської області. Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1972. 151 с.
12. Садово-паркове господарство та фітомеліорації: термінологічний словник-довідник / В. К. Пузік, Г. Б. Гладун, Т. О. Петрова, В. С. Кучерявий, Р. Б. Дудин, Т. М. Левусь. Харків: Планета-Прінт, 2016. 219 с.

13.Словник таксономічних назв деревних рослин (українською, латинською, російською, англійською, німецькою мовами) / [А. І. Івченко, М. Й. Мазепа, Ю. А. Мельник, В. М. Проскурницький, А. С. Мельник]; за ред. В. П. Кучерявого. Львів : Світ, 2001. 148 с.

ДОДАТКИ

Фотофіксація насаджень скверу

Краєвиди скверу

Сумах пухнастий

Інвентаризаційна відомість насаджень скверу ім. І. Сірка

№ з/п	Назва виду	Вік, роки	Висота, м	Діаметр стовбура, см	Санітарн. стан	Примітка
1	Гіркокаштан звичайний	40	10	54	добрий	
2	Клен гостролистий	30	12	55	добрий	с\г
3	Алича	10	5	23	задов.	с\г
4	Гіркокаштан звичайний	40	11	38	добрий	
5	Береза повисла	40	10	25	добрий	
6	Яблуня домашня	40	2	33	незадов.	м\п
7	Горіх грецький	40	9	53	незадов.	с\г
8	Алича	40	5	57	добрий	с\г
9	Алича	20	9	28	задов.	с\г
10	Гіркокаштан звичайний	30	12	21	добрий	
11	Груша звичайна	31	11	41	добрий	
12	Липа дрібнолиста	30	13	34	добрий	
13	Гіркокаштан звичайний	40	12	60	добрий	
14	Алича	20	8	22	добрий	
15	Груша звичайна	40	9	11	задов.	с\г
16	Яблуня домашня	40	5	54	добрий	
17	Горіх грецький	20	4	22	добрий	
18	Груша звичайна	40	12	61	добрий	
19	Яблуня домашня	40	9	36	задов.	с\г
20	Яблуня домашня	40	8	35	добрий	с\г
21	Яблуня домашня	40	5	35	незадов.	с\г
22	Яблуня домашня	40	7	33	добрий	с\г
23	Яблуня домашня	40	6	54	задов.	с\г
24	Яблуня домашня	40	10	36	незадов.	с\г
25	Яблуня домашня	40	9	30	добрий	с\г
26	Яблуня домашня	40	6	47	добрий	с\г
27	Яблуня домашня	40	5	27	задов.	с\г
28	Яблуня домашня	40	6	36	задов.	с\г
29	Яблуня домашня	40	10	38	задов.	с\г
30	Горіх грецький	20	5	14	добрий	
31	Груша звичайна	40	12	46	задов.	с\г
32	Вишня звичайна	10	4	11	добрий	с\г
33	Горіх грецький	60	15	70	добрий	с\г
34	Груша звичайна	40	13	35	добрий	с\г
35	Груша звичайна	40	14	55	задов.	с\г
36	Слива домашня	20	5	16	задов.	с\г
37	Горіх грецький	30	14	33	добрий	с\г
38	Вишня звичайна	30	3	24	незадов.	с\г
39	Яблуня домашня	40	11	59	задов.	с\г
40	Горіх грецький	40	15	41	добрий	
41	Груша звичайна	40	12	36	добрий	
42	Яблуня домашня	40	14	52	задов.	с\г
43	Яблуня домашня	40	12	28	задов.	с\г
44	Алича	23	13	41	добрий	

45	Слива домашня	40	8	31	добрий	
46	Слива домашня	40	4	33	задов.	с\г
47	Слива домашня	40	4	32	задов.	с\г
48	Яблуня домашня	40	12	30	добрий	
49	Сумах пухнастий	10	3	9	добрий	
50	Ялина колюча ф. сиза	10	4	10	добрий	
51	Слива Пісарда	10	6	12	добрий	
52	Слива домашня	40	4	16	незадов.	с\г, м\п
53	Слива домашня	40	5	32	задов.	с\г
54	Слива домашня	40	6	35	добрий	
55	Яблуня домашня	40	14	45	добрий	

Примітка: с\г – сухі гілки, м\п – механічні пошкодження